



SLOVENSKÁ REPUBLIKA

UZNESENIE

Ústavného súdu Slovenskej republiky

III. ÚS 500/2022-25

Ústavný súd Slovenskej republiky v senáte zloženom z predsedu senátu Petra Straku (sudca spravodajca) a sudcov Roberta Šorla a Martina Vernarského v konaní podľa čl. 127 Ústavy Slovenskej republiky o ústavnej sťažnosti sťažovateľa [REDACTED] [REDACTED] [REDACTED] [REDACTED] [REDACTED] [REDACTED], zastúpeného advokátskou kanceláriou Zahoráková & Partners, s. r. o., Krasovského 13, Bratislava, proti uzneseniu Krajského súdu v Žiline č. k. 1Tos/50/2022 z 31. mája 2022 takto

r o z h o d o l :

Ústavnú sťažnosť **o d m i e t a .**

O d ô v o d n e n i e :

I.

Skutkové východiská

1. Sťažovateľ sa ústavnou sťažnosťou doručenou ústavnému súdu 7. augusta 2022 domáha vyslovenia porušenia svojho základného práva na súdnu a inú právnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) a práva na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“). Tiež navrhuje zrušiť namietané uznesenie, prikázať krajskému súdu, aby vo veci znovu konal a rozhodol, a priznať náhradu trov konania.

2. Z ústavnej sťažnosti a jej príloh vyplýva, že prokurátorka Okresnej prokuratúry Žilina podala na Okresnom súde Žilina 11. júna 2013 na sťažovateľa obžalobu (2Pv 970/10-68) pre pokračovací prečin podvodu podľa § 221 ods. 1 a 2 Trestného zákona. Obhajkyňa sťažovateľa uplatnila voči konajúcemu sudcovi námietku zaujatosti pre jeho pomer k nej s odôvodnením, že proti sudcovi zastupovala a stále zastupuje v civilných konaniach (rozvodové konanie, konanie o vyporiadanie bezpodielového spoluvlastníctva) jeho manželku. Konanie o vyporiadanie bezpodielového

spoluvlastníctva nie je podľa nej právoplatne skončené. Obhajkyňa poukázala na skutočnosť, že v konaní o rozvod manželstva sa oboznamovala s citlivými informáciami, ktoré sa týkali rodiny sudcu, ako aj jeho osobnostnej sféry, a preto je viac ako pravdepodobné, že sudca bude voči jej osobe prechovávať zaujatý postoj. Okresný súd uznesením č. k. 35T/100/2013 z 29. marca 2022 sudcu z konania v trestnej veci sťažovateľa nevylúčil s odôvodnením, že obhajkyňa v písomne podanej námietke zaujatosti neuviedla skutočnosti, z ktorých by bolo možné vyhodnotiť, kedy sa mala o ňou tvrdených skutočnostiach dozvedieť, a hlavne, aké konkrétne skutočnosti ju viedli k vysloveniu hypotézy o možnej predpojatosti sudcu voči jej osobe. Skutočnosť, že obhajkyňa zastupovala bývalú manželku sudcu v rozvodovom konaní, nie je spôsobilá na konštatovanie záveru o absencii nezávislosti a nestrannosti sudcu.

3. Krajský súd namietaným uznesením sťažnosť sťažovateľa podľa § 193 ods. 1 písm. c) Trestného poriadku ako nedôvodnú zamietol. Podľa krajského súdu podaná námietka zaujatosti má výlučne obštrukčný charakter. Jednou z povinností advokáta je aj odmietnutie poskytnutia právnych služieb, ak informácia, ktorú má o inom klientovi alebo o bývalom klientovi, by mohla toho, kto poskytnutie právnych služieb žiada, neoprávnene zvýhodniť [§ 21 písm. d) zákona č. 586/2003 Z. z. o advokácii a o zmene a doplnení zákona č. 455/1991 Zb. o živnostenskom podnikaní (živnostenský zákon) v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o advokácii“)]. Ak mala obhajkyňa vedomosť, kto je zákonným sudcom v prebiehajúcom trestnom konaní, tak mala predpokladať, že nebude môcť poskytnúť svojmu klientovi (sťažovateľovi) plnohodnotnú obhajobu. Prevzatie zastupovania obhajkyne nie je možné logicky a rozumne podľa súdu vysvetliť inak ako zámer práve týmto naoko zákonným spôsobom dosiahnuť zmenu zákonného sudcu. Presadzovanie záujmov klienta má zákonné limity, dané rešpektovaním zákonných povinností advokáta, etikou advokáta a úctou k statusu svojho povolania. Na základe uvedeného je krajský súd presvedčený, že obhajkyňa bola povinná odmietnuť poskytovanie právnych služieb sťažovateľovi práve s ohľadom na § 21 písm. d) zákona o advokácii. Pokiaľ sa advokát nespráva v súlade s predpismi, je namieste vyvodiť jeho zodpovednosť za správanie v rozpore s právom.

II.

Argumentácia sťažovateľa

4. Sťažovateľ je presvedčený, že krajský súd vydal úplne zjavne arbitrárne rozhodnutie, pretože vyslovil a akceptoval také právne závery (vychádzajúce z nesprávnej aplikácie dotknutých právnych predpisov), ktoré sú svojvoľné, a vôbec sa nezaoberal vecnými dôvodmi vylúčenia sudcu prezentovanými jeho obhajkyňou. Sťažovateľ si uvedomuje, že ústavný súd preskúmava rozhodnutia, ktorými sa konanie právoplatne skončilo, avšak v jeho prípade navrhuje, aby sa ústavný súd týmto namietaným uznesením zaoberal, pretože dochádza k porušeniu jeho práva na nezávislého a nestranného sudcu. Krajský súd bližšie nešpecifikoval, v čom spočívalo obštrukčné konanie sťažovateľa (jeho obhajkyne). Nesúhlasí s názorom krajského súdu o povinnosti odmietnuť poskytovanie právnych služieb. Sudca nebol a nie je klientom obhajkyne, a preto nie je možné konať v rozpore s jeho záujmami. Rovnako sa nestotožňuje s konštatovaním súdu o disciplinárnej zodpovednosti obhajkyne.

III.

Predbežné prerokovanie ústavnej sťažnosti

5. Podstatou ústavnej sťažnosti je námietka sťažovateľa, že v jeho trestnej veci existuje dôvod, pre ktorý má byť vylúčený sudca z meritórneho rozhodovania, keďže má prechovávať negatívne emócie voči jeho právnej zástupkyňi, ktorá zastupuje jeho bývalú manželku v civilných konaniach proti sudcovi.

6. Ústavný súd poukazuje na skutočnosť, že v danom prípade sa sťažovateľ domáha, aby ústavný súd na základe ním namietaného uznesenia krajského súdu už na začiatku trestného konania pred súdom vyslovil porušenie jeho uvedených práv. Sťažovateľ namieta nedostatok nestrannosti konajúceho sudcu z dôvodov, ktoré môžu mať v kontexte okolností prípadu v trestnom konaní relevanciu a vylúčený nie je ani ústavnoprávny rozmer. Ústavný súd napriek tomu nevidí dôvod na odklon od doktríny, podľa ktorej ústavné súdnictvo je vybudované predovšetkým na zásade preskúmavania právoplatne skončených vecí. V danej veci preto ani nepovažuje za potrebné obsiahnejšie sa zaoberať argumentáciou sťažovateľa, pretože aj v prípade opodstatnenosti jeho tvrdení existujú možnosti nápravy v ďalšom priebehu trestného konania, na čo stabilne poukazuje vo svojej ustálenej judikatúre, podľa ktorej trestné konanie je od svojho začiatku až po koniec procesom, v rámci ktorého sa pri vykonávaní jednotlivých úkonov môžu zo strany orgánov činných v trestnom konaní, ako aj v predmetnej veci konajúcich všeobecných súdov naprávať, resp. korigovať jednotlivé pochybenia, ku ktorým došlo v predchádzajúcich štádiách trestného konania. Preto spravidla až po právoplatnom skončení trestného konania možno na ústavnom súde prostredníctvom sťažnosti podľa čl. 127 ods. 1 ústavy namietať také pochybenia príslušných orgánov verejnej moci, ktoré neboli odstránené v jeho dovtedajšom priebehu a ktoré mohli vo svojich dôsledkoch spôsobiť porušenie práv a slobôd označených v čl. 127 ods. 1 ústavy (IV. ÚS 166/2010, II. ÚS 3/02, III. ÚS 18/04, IV. ÚS 76/05, IV. ÚS 220/07). Z tohto dôvodu je domáhanie sa namietaného porušenia práv sťažovateľa predčasné.

7. Platná právna úprava trestného konania umožňuje sťažovateľovi ako obžalovanému právne účinným spôsobom namietať porušenie svojich základných práv a slobôd garantovaných ústavou, resp. práv garantovaných dohovorom, ku ktorým malo dôjsť v dôsledku ním namietaného uznesenia krajského súdu. Sťažovateľ v postavení strany trestného konania má už v rámci trestného konania oprávnenie aktívne zasahovať do objasňovania skutkovo relevantných okolností a skutočností kladených mu za vinu. Navyše, tak súd prvého stupňa, ktorý je oprávnený konať a rozhodovať v trestnej veci sťažovateľa, ako aj odvolací súd v prípade podania odvolania v predmetnej trestnej veci sú súdmi s plnou jurisdikciou, v právomoci ktorých je posúdenie všetkých relevantných skutkových aj právnych okolností posudzovaného prípadu vrátane namietaného nedostatku nestrannosti konajúceho sudcu. Procesné záruky zabezpečujúce zákonnosť postupu všeobecných súdov (prípadne ochranu pred jej porušením) pritom vyplývajú z III. časti (súdne konanie), prípadne šiestej hlavy (odvolanie a konanie o ňom) alebo ôsmej hlavy (mimoriadne opravné prostriedky) Trestného poriadku.

8. Na základe uvedeného ústavný súd ústavnú sťažnosť sťažovateľa odmietol podľa § 56 ods. 2 písm. d) zákona č. 314/2018 Z. z. o Ústavnom súde Slovenskej republiky a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov (ďalej len „ZoÚS“) v spojení s § 132 ods. 2 ZoÚS

ako neprípustnú z dôvodu, že sťažovateľ pred podaním sťažnosti ústavnému súdu nevyčerpal všetky právne prostriedky, ktoré mu zákon na ochranu jeho základných práv a slobôd poskytuje.

P o u ě n i e : Proti tomuto rozhodnutiu ústavného súdu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 25. augusta 2022

Peter Straka
predseda senátu